

5. program: A nemzeti örökség és a jelenkori társadalmi kihívások kutatása, projektek

A Széchenyi-terv Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Programok 2002. évi pályázatán támogatást nyert projektek listája

5. program: A nemzeti örökség és a jelenkori társadalmi kihívások kutatása

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                    |            |
|-----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0014 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                    |            |
| Projektvezető:              | Niederhauser Emil<br>MTA Történettudományi Intézet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Elnyert támogatás: | 40 000 Eft |
| A projekt címe:             | Kronológia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                    |            |
| A projekt leírása:          | A Magyarország történeti kronológiája mind a tudományos, mind a széles közönség, mind pedig az oktatás részére kínál megbízható történeti adatbázist. A mű hármas célkitűzést követ: az eddiginél kiterjedtebb forrásokra épülő, a hagyományos politikatörténet mellett elsősorban a társadalom- és művelődéstörténetre, valamint a mindennapi életre koncentrááló alapkutatásokkal létre kívánja hozni a magyar történelem megbízható kronológiai adatbázisát. E célkitűzés az utóbbi 30 esztendő történeti adatfeltárásainak, monográfiáinak, forráskiadványainak szintetizálását is megkívánja. Emellett érvényesíteni kívánja a világ történetírásában jelentkező új szempontokat, ill. tematikai elrendezést is. A tervezett új történeti kronológia épít a 20. századi történeti kronológiák erényére, de túl kíván lépni azokon, részben a tematikai bővítés irányában, részben ábrázolástechnikában. (Vagyis nemcsak egy adott tény időpontját rögzíti, hanem az "elbeszélő" rész a közölt esemény közvetlen történelmi és társadalmi környezetét is bemutatja.) A tervezett kronológia alapelve, hogy nemcsak és nem elsősorban államtörténet, hanem hangsúlyozottan annak a társadalmi közösségnek a története, amelyet az adott korban magyaroknak, ill. a magyar államhoz tartozóknak neveztek. A történeti kronológia ezért egyrészt a mindenkori magyar állam területének történetét követi nyomon, másrészt kibővíti vizsgálódását a határokon túl élő magyarság, valamint a határokon belül élő nem magyar népek történetére i |                    |            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                    |            |
|-----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0017 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                    |            |
| Projektvezető:              | Ferenczi Ilona<br>MTA Zenetudományi Intézet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Elnyert támogatás: | 45 000 Eft |
| A projekt címe:             | Pozsony zenéje a 16-18. Században                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                    |            |
| A projekt leírása:          | A 16-18. század folyamán Magyarországon a műzene az ország észak-nyugati régiójában, s mindenekelőtt az ideiglenesen fővárossá emelkedett Pozsonyban volt a legvirágzóbb. Jelen kutatási terv e régió valamennyi zeneszerzőjének életrajzát kutatja, részben anyakönyvi adatok feldolgozása által, részben a 18. század második felétől induló sajtó tudósításainak összegzésével. A korszak zeneszerzőiről összefoglaló nagy tanulmány készül. A kutatás kiterjed a régió legfontosabb kottatárainak (Kismartonban a plébánia-templom és az Esterházy-archívum, Győr, Sopron, Pozsony) teljeskörű átvizsgálására. E munka eredményeképp egyfelől pontosabb képet kaphatunk a kismartoni/eszterházai hercegi udvar és a környező városok zenei életének kapcsolatáról, másfelől - elsősorban a győri székesegyház |                    |            |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |  |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| <b>leírása:</b> | anonim anyagában - van rá esély, hogy a kor egyik legtehetségesebb magyar zeneszerzőjének, Istvánffy Benedeknek eddig ismeretlen műveit sikerül azonosítani. A kutatási terv legfontosabb része négy kottás kiadvány megjelentetése, melyek a Zenetudományi Intézet Musicalia Danubiana sorozatát folytatják. A megjelentetendő kötetek: (1) pozsonyi Anna Hannsen Schuman kódex (16. századi motettagyűjtemény), (2) Stark-féle virginálkönyv (billentyűs darabok gyűjteménye és "billentyűs iskola" 1689-ből, a soproni Wohlmuth Jánosnak, az Esterházy hercegfiak zenetanárának tollából, (3) Anton Zimmermann, Haydn-kortárs pozsonyi zeneszerző szimfóniai, (4) Fusz János, Beethoven-kortárs, Pozsonyban, Bécsben és Pest Budán működött. |  |  |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                           |                   |
|------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|-------------------|
| <b>Nyilvántartási szám: 5/0024</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                           |                   |
| <b>Projektvezető:</b>              | <b>Szörényi László</b><br>MTA Irodalomtudományi Intézet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Elnyert támogatás:</b> | <b>55 000 Eft</b> |
| <b>A projekt címe:</b>             | <b>Neolatin irodalom Magyarországon</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                           |                   |
| <b>A projekt leírása:</b>          | A latin nyelv Magyarországon mindig is meghatározó részét képezte művelődés-történetünknek. Anyanyelvű irodalmunk kibontakozása elképzelhetetlen a "latinság iskolája" nélkül. A reformáció korának a nemzeti nyelvek fejlődését elősegítő mozgalmi jelentős részben a humanizmus nyelv- és irodalomszemléletéből táplálkoztak, amit számunkra éppen a latin nyelv közvetített. A nemzetközi érintkezéseknek ez a közös nyelve sokáig maradt eleven; szellemi életünk igen fontos alkotásai még a XIX. században is latinul születtek meg. Kontinensünk utolsó latin nyelvű újsága, az Ephemerides Posonienses 1838-ig biztosította a kapcsolatot az európai szellemi mozgalmakkal. Mint közismert, Európában a legtovább, 1844-ig hazánkban volt a hivatalos nyelv a latin. A neolatin irodalom lényegi mozzanatainak feltárásával kulturális örökségünk európai összefüggésekbe ágyazva válik újszerűen értelmezhetővé. Ez nemcsak nemzeti önismeretünk szempontjából fontos, hanem a külföld számára is érdekes. A feltárt ismeretek nem maradnak az elmélet szintjén, hanem közvetlenül és közvetve is hasznosíthatók. A projekt megvalósítása mint alkalmazott kutatás közvetlenül járul hozzá nemzeti identitásunk és európai kötődésünk árnyalt, tudományos szintű értékeléséhez. Mindez közvetve is kifejti hatását, hiszen a szaktudomány eredményeinek alkalmazása az ismeretterjesztés, a közművelődés területén szélesebb rétegek ismereteit is gyarapítja. |                           |                   |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                           |                   |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|-------------------|
| <b>Nyilvántartási szám: 5/0030</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                           |                   |
| <b>Projektvezető:</b>              | <b>Felföldi László</b><br>MTA Zenetudományi Intézete                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Elnyert támogatás:</b> | <b>51 500 Eft</b> |
| <b>A projekt címe:</b>             | <b>Egyéni kreativitás és közösségi tánc kultúra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                           |                   |
| <b>A projekt leírása:</b>          | A projekt célja a Kárpát-medence tánc kultúrájában olyan élő táncos közösségek és táncos egyéniségek vizsgálata, amelyekben még jól dokumentálható a táncalkotás hagyományos módja a táncos viselkedés érvényes szabályaival és a tánchoz kapcsolódó ideológiákkal együtt. A kutatók a munka során kiemelt figyelmet kívánnak szentelni a táncos egyéniségeknek, akik sajátos megőrző és újító szerepet töltenek be saját közösségükben, s ezáltal befolyásolják, ill. meghatározzák a közösség többi tagjának véleményét. E helyszíni terepmunkán és meglévő archív anyagokon alapuló kutatás jelentőségét az adja meg, hogy a Kárpát-medencében - elsősorban a magyar nyelvi közösség körében - kihalóban van az a generáció, amely a hagyományos tánc kreatív módon való újra-alkotásának tudásának |                           |                   |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | birtokában van. A népi kultúra tradicionális kereteinek megszűntével ez az elemi, eszköztelen, közösségi táncalkotási mód is fokozatosan eltűnik, s csak az ilyen szemléletű dokumentálás, elemzés és értelmezés révén válik alkalmassá a 21. században a mai tudományos, oktatási, terápiái, művészi és egyéb társadalmi célok megvalósítására. Hasonló vizsgálatra európai összehasonlításban eddig csak a magyar tánc kutatásban van példa. A projekt eredményeként jelentős nagyságú, rendszerezett dokumentumanyag (filmek, hangfelvételek tánclejegyzések, zenei lejegyzések, fotók stb.) gyűlik össze négy kárpát-medencei régióból az MTA Néptánc Archívumában. |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                    |            |
|-----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0033 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                    |            |
| Projektvezető:              | Berlász Melinda<br>MTA Zenetudományi Intézet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Elnyert támogatás: | 32 000 Eft |
| A projekt címe:             | Kodály Zoltán és tanítványai. Zeneszerzés, népzene kutatás, pedagógia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                    |            |
| A projekt leírása:          | Kodály Zoltán (1882-1967) a 20. századi magyar zeneművészet, népzene tudomány és pedagógia programadó, iskolateremtő mestere. Életműve irányt mutatóan határozta meg 20. századi magyar zenetörténet törekvéseit a nemzeti-népi kultúra hagyományának alapján. A magyar zenekultúra megteremtését célzó Kodály-programban döntő szerepet vállaltak zeneszerző- és népzene kutató tanítványai. Pályázatunk a Kodály-életmű kutatás történetében az első kezdeményezés, amely az iskolateremtő mester és tanítványai életművének vizsgálatát egyidejűleg, egymásra vonatkoztatva végzi. Elsődleges célja: a hagyomány és a hagyományozódás jelenség vizsgálata két nemzedék életművében. A tervezett alap kutatások egyforma arányban vonatkoznak Kodály és tanítványai életművére. Eredményei tudományos közleményekben és egy Kodály-tanítvány (Veress Sándor) kórusműveinek gyűjteményes kiadásában válnak publikussá. |                    |            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                    |            |
|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0044 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                    |            |
| Projektvezető:              | Szarka László<br>Magyar Tudományos Akadémia Kisebbségkutató Intézete                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Elnyert támogatás: | 50 000 Eft |
| A projekt címe:             | A Kárpát-medencei kisebbségi magyar lakta települések és régiók a 20. században. Etnikai térszerkezeti, közigazgatási és nyelvi folyamatok. A magyar kisebbségek településszintű integrált adatbázisa                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                    |            |
| A projekt leírása:          | A határon túli magyar közösségek anyanyelv-használata csak akkor válhat az összmagyar élőnyelvi kutatások részévé, ha ki tudjuk alakítani azokat az elektronikusan rögzített nyelvi korpuszokat, amelyek a kisebbségi magyar beszélők nyelvhasználati sajátosságait rögzítik és dolgozzák fel. Az etnikai tér- és identitás szerkezetek esetében szintén elodázhatatlanok az alap kutatások. A folyamatosan módosuló etnikai arányok és közigazgatási határok miatt megváltoztak a magyarok által lakott régiók, kistérségek határai, átalakult ezek jellege. A térszerkezeti változások mellett a nyelvi, területi, nemzeti, kulturális, történeti, szociális és gazdasági közösségi kötődések újrarétegződése az egyéni és közösségi identitás szerkezetekben is erőteljes elmozdulásokat eredményezett. Ezeknek módszeres feltérképezése, kiértékelése a pályázat első három részkutatásának a célja. További három részprogram az integrált kutatási adatbázis létrehozására irányul. A népszámlálási adatsoroknak, a KSH és a Néprajzi Múzeum kéziratos adatainak feldolgozása alkotja a határon túli magyar településszintű adatbázis alapját. A települések és régiók anyanyelvi, nemzetiségi, felekezeti adatai mellett helyt kapnak a helytörténeti, néprajzi, nyelvjárási, nyelvészeti kutatások bibliográfiai adatai. Mindezeket az adatokat összesítjük, |                    |            |

|  |                                                                                                                                                       |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | integráljuk, internetes és CD-ROM-os formátumban egyaránt elérhetővé tesszük.<br>Az OM határon túli intézményi adatbázisához az átjárást biztosítjuk. |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                    |            |
|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0060 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                    |            |
| Projektvezető:              | Kozma Tamás<br>Debreceni Egyetem (Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Tanszék)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Elnyert támogatás: | 15 000 Eft |
| A projekt címe:             | A regionális egyetem                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                    |            |
| A projekt leírása:          | A regionális egyetem kutatási témakörben vállalt feladataink közé tartozik: (1) a környező országok felsőoktatási rendszerének és fejlesztéspolitikájának összehasonlítása; (2) területi statisztikai adat-bázis kialakítása, fejlesztése, ehhez kapcsolódó statisztikai elemzések; (3) szakértői hálózat kiépítése, karbantartása és működtetése; (4) területi statisztikai vizsgálatok a felsőoktatás iránti szükségletekről és ellátottságról; valamint (5) képzések és dokumentáció létrehozása leendő regionális felsőoktatási szakértőknek. A projekttel az alábbi eredményeket kívánjuk elérni: (1) a felsőoktatási expanzió nemzetközi trendjeinek monografikus (összehasonlító) föltárása; (2) a felsőoktatás iránti (menyiségi és minőségi) igények megismerése kiválasztott térségekben; (3) információs és dokumentációs központ kialakítása (fizikai és virtuális) valamely már meglévő szakmai könyvtár és dokumentáció mellett abból a célból, hogy a kutatók-fejlesztők számára információkat tudjunk eljuttatni, illetve tőlük összegyűjteni; (4) hálózatépítés és karbantartás a résztvevők között (rendszeres találkozók megszervezése a regionális egyetemek résztvevői között, továbbképzések EU szakértők részvételével, a résztvevők fölkészítése a tudományos továbbképzésbe való bekapcsolódásra, fiatal szakértők kinevelése). |                    |            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                    |            |
|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0062 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                    |            |
| Projektvezető:              | Gál Róbert Iván<br>Társadalomkutatási Intézet Rt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Elnyert támogatás: | 34 000 Eft |
| A projekt címe:             | Generációk közötti transzferáramlás és újraelosztás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                    |            |
| A projekt leírása:          | A fogyasztás egyenletesebben terül szét az életciklus folyamán, mint a produktivítás, ezért az aktív életszakaszban termelt javak egy részét át kell csoportosítani az inaktív periódusokra. A problémát, így vagy úgy, minden társadalom, az együtt élő korosztályok közötti transzferáramlással oldja meg. A modern társadalmakban az intergenerációs újraelosztás nagy része kikerül a családból és vagy a piac bonyolítja, vagy az állam, a családtámogatások, a közoktatás, a nyugdíjrendszer illetve a szintén jellegzetes korprofilú követő egészségügyi programok keretében. A kockázatközösség kiterjesztése révén ez jelentős előnyökkel jár, hátránya viszont, hogy szétszakítja a transzferáramlás korábban összekapcsolt elemeit. Azok is részesülhetnek hasznából, akik nem vettek részt az idősekről való gondoskodásban vagy keveset fordítottak a következő generáció felnevelésére. A lánc szétszakadása miatt jelentős ösztönzés keletkezik a munkaerőpiacról történő korai kilépésre, a vállalt gyermekek számának csökkentésére, a járadékfizetés elkerülésére illetve a jövedelem eltitkolására. Az alábbiakban részletezett kutatás során megvizsgáljuk, hogy az intergenerációs transzferáramlás láncának szétszakadása Magyarországon milyen mértékben felelős a felsorolt jelenségekért és milyen módszerekkel lehet a modern társadalom feltételei között újrakötni a szétszakadt láncot. |                    |            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                    |            |
|-----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0063 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                    |            |
| Projektvezető:              | Sümegei Pál<br>MTA Régészeti Intézet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Elnyert támogatás: | 80 000 Eft |
| A projekt címe:             | Magyarország környezettörténete                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                    |            |
| A projekt leírása:          | A környezettörténeti kutatások a természetes környezet fejlődésével, az egykori emberi hatások kimutatásával, az ember és környezet viszonyának változásaival és rekonstrukciójával foglalkozik. A "Magyarország környezettörténete" kutatási program célja, hogy a termelő gazdálkodás kialakulásától, a neolitikumtól kezdődően a középkorig tartó időintervallumban a magyarország területén megtelepedett különböző kultúráknak a természetes környezettel kialakított viszonyát, a természetes környezet átalakítását szolgáló emberi tevékenységeket, egykor élt emberi közösségek és természet kapcsolatát rekonstruálja. A program során, a régészeti, környezettörténeti adatok alapján, a program résztvevői olyan térképsorozatot szerkesztenek amelyeken látható Magyarország területén az elmúlt 10 ezer év környezeti tényezőinek térbeli és időbeli változásai, az éghajlati, talajtani és növényzeti viszonyok, illetve az, hogy az egyes kultúrák megtelepedési pontjai körül milyen környezeti változások, természetes környezetet romboló hatások alakultak ki. A térképszerű és monografikus feldolgozás mellett, a program az egykori emberi közösségek természetromboló hatásainak következményeit és a napjainkban kialakult emberi hatásokat egyaránt figyelembe veszi és a múlt adatai alapján a környezet jövőbeli változásait modellezi. |                    |            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                    |            |
|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0067 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                    |            |
| Projektvezető:              | Hankiss Elemér<br>MTA Politikai Tudományok Intézete                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Elnyert támogatás: | 60 000 Eft |
| A projekt címe:             | Társadalmi tudat és európai integráció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                    |            |
| A projekt leírása:          | Ahhoz, hogy sikeresen integrálódhassunk az Európai Unióba, nélkülözhetetlen, de nem elegendő az ország gazdasági-, politikai-, társadalmi intézményrendszerének hozzáillesztése az európai gyakorlathoz. Ugyanilyen fontos, hogy a magyar társadalom tudata, értékrendszere, magatartáskultúrája is jól illeszkedjék az uniós országok mindennapi gyakorlatához. Hogy állunk ezen a téren? Nem tudjuk, mert az eddigiek során viszonylag kevés kutatás foglalkozott ezekkel a tényezőkkel. Ez komoly hiányosság, mert a mai világban ezek a "puha" változók - és erre szeptember 11 drámai hangsúllyal hívta fel újra a figyelmet - egyre keményebbé és fontosabbá válnak. Hiába "harmonizáljuk" intézményrendszerünket az EU intézményeivel, ha a magyar társadalom tudata, értékrendje, magatartáskultúrája nem illeszkedik majd jól bele a nyugat-európai társadalmak magatartásrendjébe. Lehetséges, hogy ezen a téren még több teendő van, mint az intézményes reformok terén. A javasolt program ezen a területen kíván előre haladni. A következő kérdésekre keresünk választ: Mennyire érett a magyar társadalom magatartáskultúrája, értékrendje, tudata az európai integrációra? Mennyire lesz képes élni azokkal a lehetőségekkel, amelyeket az uniós tagság kínál? Mennyire lesz képes pozitív szerepet játszani az Unió társadalmi közösségében? Mennyire van felkészülve arra, hogy emberileg, társadalmilag pozitívan válaszoljon a globalizálódó világ kihívásaira? Mennyire lesz képes megtalálni helyét a kialakuló új világban? |                    |            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                    |            |
|-----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0070 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                    |            |
| Projektvezető:              | Z. Karvalics László<br>BME-UNESCO Információs Társadalom- és Trendkutató Központ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Elnyert támogatás: | 45 000 Eft |
| A projekt címe:             | Internet és Társadalom                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                    |            |
| A projekt leírása:          | Az életünk mind több területére hatást gyakorló Internet egyszerre mély elméleti kihívás és égető gyakorlati probléma - hiszen a világ és hazánk közvetlen jövőjét, jövőképét meghatározó erőként alakítja a mindennapokat. Kutatási programunk azt célozza meg, hogy megszűnjön az egyenlőtlenség Magyarország és az információtechnológiában fejlettebb országok között az Internet társadalmi és gazdasági hatásaira vonatkozó tudás tekintetében. A pályázat elsődleges célja, hogy az Internet megjelenése és elterjedése nyomán a társadalom egészének szintjén ható folyamatokat térképezze fel, közérthetőbbé és átláthatóbbá téve a társadalom egészét építő elemeket érő hatásokat. A pályázatban kiemelt kulcsterületeket vizsgáljuk meg (társadalmi esélyegyenlőtlenség a kulturális örökség digitalizálásának lehetőségei, a magyar nyelv helyzete az információs korszakban, a hazánkról kialakuló összetett "digitális országhép", a kulturális ágazatok közeledésének folyamata, a határon túli magyarok lehetőségei az Internet révén), és mindezek összegzéseként vetjük össze a hazai helyzetet az Európai Uniónak az információs kihívás kezelésére adott válaszaival. A kutatási programot nemzetközi mércével mérve is kiemelkedő 5000 fős mintán alapuló, sok éven át azonos szerkezetben lefolytatott háttérkutatás segíti. Végeredményként a társadalomszerkezet és a kultúra egészét átvilágító tanulmány együttes születik, mely alkalmazott kutatási, stratégiaformáló és ismeretterjesztő tartalommal is bír. |                    |            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                    |            |
|-----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0071 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                    |            |
| Projektvezető:              | Czigler István<br>MTA Pszichológiai Kutatóintézet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Elnyert támogatás: | 45 000 Eft |
| A projekt címe:             | Időskori viselkedéses és észlelési változások                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                    |            |
| A projekt leírása:          | Az időskorú népesség aránya a fejlett országokban, így Magyarországon is egyre nagyobb. A munkaképes idős emberek kilátásai viszont egyre rosszabbak a munkaerőpiacon. Az utóbbi évtizedekben a megismerési folyamatok pszichológiájában tekintélyes mennyiségű kutatás tisztázta, hogy melyek azok az alapfolyamatok, melyekben ténylegesen változás (általában romlás) mutatható ki az életkor előrehaladtával, és melyek azok, ahol nem. Az elemi figyelmi működések, az emlékezet és néhány gondolkodás-pszichológiai témakör vizsgálatai mellett azonban több olyan terület elhanyagoltnak tekinthető, melyek közvetlen kapcsolatba hozhatók idősebb személyek teljesítményeivel komplexebb helyzetekben, a gyorsan változó feltételek mellett. Tervezett kutatásainkban ilyen területekre irányulnak. Ilyen terület a versengési magatartás alakulása, a bizonytalan helyzetekben az információ-elvétel jellege, a különböző adatok összesítése, események újdonságának észlelése, és az ezekre adott reakciók jellege, valamint a várakozási állapotok jellemzői időskorban. Módszereinkben a pszichológia klasszikus eljárásai mellett pszichofiziológiai elemzéseket is tervezünk. Így lehetőségünk nyílik az eseményszerveződés mikroszerkezetének vizsgálatára, a várakozási helyzetekben a felkészülést megvalósító történések elemzésére korszerű matematikai eljárásokkal, valamint összehasonlító vizsgálatokban az újdonságészlelést megalapozó agyi történések elemzésére. |                    |            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                    |            |
|-----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0079 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                    |            |
| Projektvezető:              | Pléh Csaba<br>BME Kognitív Tudományi Központ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Elnyert támogatás: | 98 000 Eft |
| A projekt címe:             | Kognitív és idegrendszeri plaszticitás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                    |            |
| A projekt leírása:          | Elméleti igényű alapkutatásainkban a viselkedés kibontakozásában megjelenő megismerési és fejlődési elvek és az ezt megalapozó idegrendszeri szerveződések kapcsolatát vizsgáljuk. Különböző betegcsoportoknál arra vagyunk kíváncsiak, mennyire befolyásolják egyes megismerőfunkciók (emlékezet, nyelv) sérülései az egész megismerési architektúra szerveződését, milyen újraszervezési lehetőségekkel rendelkezik az idegrendszer. A kitüntetett célpopulációk genetikai eredetű, illetve gyanítottan genetikai meghatározottságú fejlődési zavarok (Williams szindróma, specifikus nyelvi elmaradás, autizmus), az idegrendszer fejlődése szempontjából különlegesen érzékeny csoportok (koraszülöttek), gyermek és felnőtt pszichiátriai betegek, valamint agyműtött epilepsziás betegek. Vizsgálati területeink az észlelés, az emlékezet, a nyelv fehlődése, illetve sajátos szerveződése a kitüntetett csoportokban. Gyakorlati, elsősorban diagnosztikus alkalmazási szempontból a kutatás eredményeként olyan kísérleti és tesztelő eljárásokat szeretnénk meghonosítani illetve kifejleszteni, amelyek gyermek és felnőtt beteg populációkon érzékeny pszichológiai módszerekkel segítik a neuropszichológiai munkát. Ennek érdekében a vizsgált mintákon komplex, sok módszert alkalmazó kísérleti pszichológiai, neuropszichológiai és idegrendszeri eljárásokat alkalmazunk. |                    |            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                    |            |
|-----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0084 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                    |            |
| Projektvezető:              | Tóth Pál Péter<br>KSH Népeségtudományi Kutató Intézet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Elnyert támogatás: | 55 000 Eft |
| A projekt címe:             | A magyarországi bevándorlás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                    |            |
| A projekt leírása:          | Magyarországon az 1980-as évek végén fordulat történt a nemzetközi vándorlás területén. Amíg ugyanis a 20. század nagy részében inkább a kivándorlás volt jellemző, addig az utóbbi időben egyre többen érkeznek hazánkba munkavállalási, letelepedési céllal. Ennek következtében hosszabb távon hazánk jelentős mértékű, népességét, társadalmát, gazdaságát is befolyásoló bevándorlásnak nézhet elébe. A kutatás elsődleges célja a hazánkba irányuló nemzetközi vándormozgalom okainak és következményeinek vizsgálata, a globalizációval és a vándorlók beilleszkedésével összefüggésben. Ehhez sokrétű vizsgálatokra van szükség. Mindenekelőtt a vándorlók alapvető demográfiai jellemzőinek differenciált bemutatására, a vándorlás és a népességfejlődés múltbeli és lehetséges jövőbeni összefüggéseinek modellezésére. A bevándorlás gazdasági, munkaerőpiaci összefüggései, kapcsolata a gazdasági rendszerrel és az európai integrációval szintén kiemelt figyelmet érdemel. A jelentősebb nagyságrendű bevándorlás felveti a lakossági fogadókészség elemzését, valamint a bevándorlók beilleszkedésének szerteágazó kérdésköreit: mi a titka a sikeres beilleszkedésnek, milyen okai vannak a sikertelennek, s mindebben milyen szerepet játszik a betelepültek új és régi kapcsolatrendszere. Magyarország számára, mivel a szomszédos országokban nagyszámú magyar nemzetiség él, különösen fontos és egyben kényes kérdés a megfelelő vándorlási politika kialakítása. |                    |            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                    |            |
|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0086 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                    |            |
| Projektvezető:              | Szász Zoltán                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Elnyert támogatás: | 29 400 Eft |
|                             | Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                    |            |
| A projekt címe:             | Magyarország története térképekben                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                    |            |
| A projekt leírása:          | A Magyarország története térképekben című kutatási programmal az MTA Történettudományi Intézete a szép hagyományokkal bíró magyar történeti kartográfia megújítását, s a történeti-földrajzi gondolkodás erősítését tűzte ki célul. Olyan kutatási témákról van szó, amelyek - néhány kivétellel - az eddigi atlaszokban nem szerepeltek, de amelyek a legfejlettebb országokban már kiemelt jelentőségűek. Az elsősorban a térképeken ábrázolható jelenségek, problémák közül példaként kiemelendő a népesedés változása, az élelmezési fogyasztási viszonyok, az adóterhek táji eloszlása, a választási térképek, vízszabályozások és ármentesítések, nemzetiségi és vallási viszonyok, a nyelvhatárok átalakulása, egészségügy, műveltség, iskolaügy világos fejlődése. Egy ún. kisatlasz készül, amelynek első kötete már napvilágot látott. Egyidejűleg készül egy nemzeti történelmi nagyatlasz adatbázisa. A munkálat az MTA Földrajztudományi Intézetével és az ELTE Térképtudományi Tanszékével való tudományos - bár nem konzorciumi - együttműködés keretében készül, s mind a szaktudományok, mind a nagyközönség részére használható. |                    |            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                    |            |
|-----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0089 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                    |            |
| Projektvezető:              | Bécsy Tamás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Elnyert támogatás: | 43 966 Eft |
|                             | Veszprémi Egyetem Színháztudományi Tanszék                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                    |            |
| A projekt címe:             | Magyar színháztörténet 1920-1949                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                    |            |
| A projekt leírása:          | A Magyar színháztörténet 1920-1949 című projekt részben alapkutatás, részben az ismert tények átfogó értelmezése, elsődleges célja azonban, hogy a színháztudomány összetett eszközrendszerével közelítsen a magyar színház történetének a címben jelölt három évtizedéhez. A projekt követi a magyar színháztörténet elkészült fejezeteinek (1783-1920) szerkezetét, így a színháztörténetet a dokumentálható események láncolatával, a nagy állami és magánszínházak történetével, a neves színészegyéniségek társadalmi helyzetével, illetve játéktílusának jellegzetességeivel fogalmazza meg. A színházgazdasági és jogi kérdések mellett ez esetben kimerítően tárgyalja és európai összefüggésrendszerbe helyezi a magyar rendezői törekvéseket, a díszlet- és jelmeztervezés iskoláit. A kutatás fő vonala mindezzel párhuzamosan ismerteti a magyar színháztudomány kialakulását, elméleti alapjait, továbbá a színikritika állapotát és szempontjait.A kutatási projektben a magyar színház-, zene- és táncstudomány legjelentősebb művelői és intézményei vesznek részt. A kutatás eredményeként hiánypótló történeti alpmű kerül a tudományos és a színházi szakma művelői elé, amely még ismeretlen színháztörténeti adatokkal, képekkel, filmekkel, összefüggésekkel kínálja befogadására e korszak feldolgozásának nyomtatott, internetes és CD-ROM-os változatát. |                    |            |

|                             |            |  |                |
|-----------------------------|------------|--|----------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0100 |            |  |                |
|                             | Irk Ferenc |  | Elnyert 70 000 |



|                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |            |     |
|--------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-----|
| Projektvezető:     | Országos Kriminológiai Intézet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | támogatás: | Eft |
| A projekt címe:    | Áldozatok és vélemények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |            |     |
| A projekt leírása: | A pályázat két részterülettel kapcsolatban szeretne ismereteket gyűjteni és az összegyűjtött információk birtokában cselekvési programot megfogalmazni a bűnüldözéssel, bűnmegelőzéssel, és törvényalkotással foglalkozó szakemberek, szak- és civilszervezetek részére. 1. A bűncselekmények áldozatainak vizsgálata révén a bűnözés tényleges terjedelmére vonatkozó megbízható adatokat szeretnénk összegyűjteni, és az áldozatok szociális és szociológiai karakterisztikájának megismerése, valamint a bűnügyi leterheltség felmérése alapján a bűnmegelőzési és a bűnüldöző szerveknek, szervezeteknek kívánunk segítséget nyújtani munkájuk hatékonyabbá tételéhez. 2. 2. A "helyreállító igazságszolgáltatás" témakörével kapcsolatos értékelés és kutatás keretében arra törekszünk, hogy a bűnözés kezelésének ezen eszközrendszerét történeti fejlődésében helyezve megismerjük hazai alkalmazhatóságának lehetőségeit, mind a szakemberek, mind a nem szakmai közvélemény részéről. Regionális szakmai workshop szervezése a büntető igazságszolgáltatás szereplőinek (rendőr, ügyész, bíró, stb?), arról, hogy hogyan viszonyulnak a helyreállító igazságszolgáltatás eszközeihez, mi a véleményük az alkalmazás előnyeiről, hátrányairól. Nem csupán azt kívánjuk felmérni, hogy a szakemberek hogyan vélekednek ezekről az eszközökről, és a feltárt információk nyújtotta lehetőségekről, de azt is, hogy a büntető eljárások gyorsítása, hatékonyabbá és olcsóbbá tétele érdekében, mely területeken látják ezeket az eszközöket alkalmazhatónak. |            |     |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                    |            |
|-----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0110 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                    |            |
| Projektvezető:              | Miskolczi Ambrus<br>Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar Román Filológiai Tanszék                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Elnyert támogatás: | 10 140 Eft |
| A projekt címe:             | Identitás, önkép és a másiktól alkotott kép a magyar és a román történeti diskurzusban                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                    |            |
| A projekt leírása:          | Identitás, önkép és a másiktól alkotott kép nemzeti örökségünk olyan mozzanatait alkotják, amelyek a jelenkori kihívások szférájába is beépültek, mint azt az elmúlt évek konfliktusai is tanúsítják. Az elméletalkotás érdekében forrásokat teszünk közzé és elemzünk. Ilyenek az útleírások és helyzetjellemzések. ( Például Marsili, Fenichel) Az egyéni életutak forrásai ugyanis folyamatukban tükrözik az említett jelenségeket. (Gyulay Lajos 1848-49-i naplói, Horn Ede publicisztikája). A román és magyar nemzeti mítoszokkal foglalkozó tanulmánykötetünk képet ad arról, hogy meddig jutottunk a mítoszkutatásban és jelzi az együttműködés lehetőségeit. Imagológiai tanulmánykötetünk egyben egyetemi tankönyv is, a maga nemében itthon az első. Szintézisünk Együttélés: románok a történeti Magyarországon a vitás kérdések leltára is. Munkálataink több szálon is kapcsolódnak a Magyar és Román Történelmi Vegyesbizottság tevékenységéhez, annak reményében, hogy a valóságorientált tudományos érdeklődés a jelenkori kihívások kezelésében is segíthet. Munkáink egy részét a Kossuth-bicentenárium is aktuálissá teszi. |                    |            |

|                             |                                                                            |                    |            |
|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0113 |                                                                            |                    |            |
| Projektvezető:              | Szegedy-Maszák Mihály<br>ELTE BTK Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék | Elnyert támogatás: | 75 000 Eft |
| A projekt                   |                                                                            |                    |            |

|                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| címe:              | Új magyar irodalomtörténet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| A projekt leírása: | A pályázat célja egy új, átfogó és korszerű magyar irodalomtörténeti kézikönyv létrehozása. Ilyen összefoglaló igényű, a magyar irodalomban való általános tájékozódáshoz és a felsőoktatásban is használható irodalomtörténet évtizedek óta nem készült. Célunk, hogy átfogó tudományos együttműködéssel, vezető szakemberek és tudományos műhelyek, valamint posztgraduális hallgatók és posztdoktorok bevonásával az irodalomtudomány újabb eredményeit is hasznosító művet hozzunk létre. Ennek érdekében alapkutatást kell végezni az irodalomtörténet írás elméleti és gyakorlati kérdéseit illetően. A kézikönyv százhusz önálló fejezetből fog állni, s az irodalmiság kezdeteitől napjainkig feldolgozza a magyar irodalom egészét. Külön figyelmet szentel az irodalmi intézményrendszerek működésének, a társművészetekkel való kapcsolatoknak, a magyar irodalom külföldi fogadtatásának, és a külföldi magyar irodalomnak. Mindeközben nemcsak a magyar irodalom klasszikus alkotásait értékeli újra, hanem eddig kevésbé vizsgált jelenségeknek is nagyobb figyelmet szentel. Az alapkutatás részeként nemzetközi konferenciák szervezését, előkészítő tanulmányok és tanulmánykötetek publikálását, valamint szövegkiadásokat tervezünk. Reményeink szerint a kézikönyv angolul is elkészül, biztosítva ezzel a magyar irodalom jobb külföldi megismerését és kulturális hagyományunk európai integrálódását. Egy internetes változat elkészítésével pedig korszerű hozzáférést biztosíthatnánk egyre szélesebb felhasználói körök számára. |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                    |             |
|-----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0119 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                    |             |
| Projektvezető:              | Pál József<br>Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Olasz Nyelvi és Irodalmi Tanszék                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Elnyert támogatás: | 48 500 E Ft |
| A projekt címe:             | Magyar írott és tárgyi emlékek Olaszországban                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                    |             |
| A projekt leírása:          | A projekt fő célkitűzése: az Olaszországban található magyar vonatkozású írott és tárgyi emlékek szisztematikus feltárása, katalogizálása, leírása, illetve feldolgozása; a régi ismeretek szükség szerinti korrigálása; az új és fontos eredmények közzététele. Az Itáliában őrzött, eddig ismeretlen források feltárásán keresztül lehetővé válik a magyar művelődéstörténet egyes fejezeteinek hitelesebb bemutatása, illetve megismerhető lesz az, hogy az elmúlt ezer esztendőben milyen magyar vonatkozású épületek, műemlékek készültek, milyen festményeken, sírokon stb. történik utalás magyar személyre, eseményre, és ezen emlékek közül melyik maradt meg a harmadik évezredre. Tekintettel arra, hogy nálunk ez az első ilyen, szintetikus jellegű, nemzetközi együttműködésben készülő vállalkozás, a projekt elméleti és gyakorlati megvalósítása során megteremtendők a (külföldi) hungarica kutatás intézményes és módszertani alapjai. A múlt megőrzése mellett a pályázat célja a jelenkori kulturális értékek bemutatása is. Az utóbbi hatvan évben Olaszországban élt (és esetenként élő) jelentős magyar személyiségek (tanárok, tudósok, művészek, írók) hagyatékának jegyzékbe vétele, művészi tevékenységük és alkotásaik elemzése. A pályázat 8 részprogramra osztható, ezek súlyponti részei az írott emlékek közlése sorozatszerű olasz, latin és magyar nyelvű kiadványokban (Fontes, Annuario), illusztrált többnyelvű kötetek kiadása a magyar vonatkozású műemlékekről, művészi tudósi hagyatékok feldolgozása. |                    |             |

|                             |                   |                    |             |
|-----------------------------|-------------------|--------------------|-------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0120 |                   |                    |             |
| Projektvezető:              | Petercsák Tivadar | Elnyert támogatás: | 30 000 E Ft |

|                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |  |
|--------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|                    | Heves Megyei Múzeumi Szervezet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |  |
| A projekt címe:    | Heves megye népművészeti örökségének feltárása, rendszerezése , hozzáférhetővé tétele a kézművesipari és idegenforgalmi hasznosíthatóság érdekében.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |  |
| A projekt leírása: | A projekt két fő célt kíván megvalósítani. Egyrészt a kulturális örökség tárgyi és szellemi értékein belül egy terület, a tradicionális népművészet emlékeinek a feltárását elvégezni Magyarország egy közigazgatási egységén, Heves megyén belül. A feltárt adatokat (leírások, fotók, videófelvételek, hanganyagok) rendszerezzük, elemezzük és közvetlenül (kiadvány és konferencia) valamint közvetve (adattár, számítógépes nyilvántartás) felhasználhatóvá tesszük. Másrészt vizsgáljuk és dokumentáljuk azt a folyamatot, ahogy megyénkben a 20. század második felében a tradicionális népművészetre épülő népi iparművészet, a tárgyalgó népművészet mai lehetséges formái és keretei létrejöttek és az alkotók produktumai a jelenkori társadalom számára hasznosíthatókká válnak. |  |  |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                    |            |
|-----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0125 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                    |            |
| Projektvezető:              | Debreczeni Attila<br>Debreceni Egyetem BTK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Elnyert támogatás: | 50 000 Eft |
| A projekt címe:             | A klasszikus magyar irodalmi örökség feltárása és értelmezése                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                    |            |
| A projekt leírása:          | A jelen kutatási program arra vállalkozik, hogy a klasszikus magyar irodalom szövegkánonját bővítse és a róla kialakított - az eddigiekben döntő mértékben az első vonalbeli alkotók főként lírai életműveire épülő - képet korszerűsítse. E fő cél megkívánja, hogy a legnagyobbakra irányuló kutatások összekapcsolódjanak a másod-, harmadvonalbeli szerzők, a sajtó és az irodalmi nyilvánosság rendszerének vizsgálatával, továbbá hogy a kritikátörténeti, narrotológiai, eszmetörténeti és rendszerelméleti megközelítések dominánsabbakká váljanak. A jelen pályázat kitűzött fő célja három, egymással szorosan összefüggő kutatási irány által látszik megvalósíthatónak. Ezek a következők: 1. narratológia és nemzeti identitás; 2. nyelvi felfogás és irodalomértelmezés; 3. írói levelezés és a nyilvánosság rendszere. E kutatási irányok mindegyike feltárás és értelmezés egységére épül. |                    |            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                    |            |
|-----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------|
| Nyilvántartási szám: 5/0128 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                    |            |
| Projektvezető:              | Beke László<br>MTA Művészettörténeti Kutatóintézet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Elnyert támogatás: | 35 000 Eft |
| A projekt címe:             | Művészet a két világháború között                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                    |            |
| A projekt leírása:          | A két világháború közötti magyar és nemzetközi művészet megítélése folyamatosan változott az elmúlt ötven esztendő politikai eseményeinek tükrében. Míg közvetlenül a második világháború után elsősorban a politikai szempontok érvényesültek, az ötvenes években pedig az ideológia került előtérbe (a szocialista realizmus és a ?burzsoá? irányzatok harca), később fokozatosan a szakmai szempontok felé fordult a figyelem. Így az avantgarde irányzatok kutatása mellé felzárkóztak a ?hivatalos?, konzervatív tendenciák - Magyarországon a ?római iskola?, világszerte az újklasszicizmus és a különböző realizmusok - szerepéről szóló vizsgálatok is. A mi tervünk ezeket a jelenségeket kutatja, nemzeti és közép-kelet-európai összefüggésben, egy nagy nemzetközi kiállítás megrendezésének reményében. |                    |            |